

Asansör Kazaları

ASANSÖR KAZALARININ TEMEL NEDENLERİ VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Tüm önlemlere ve bilgilendirmelere rağmen, ülkemizde asansör kazaları ile hala çok sayıda karpılapılmaktadır. Pek çok teknik alandan olduğu gibi burada da kazaların ana sebebi insan davranışlarıdır. Çoğuş ve planlı bir kentleşme oluşumunda ortaya çıkan çok katlı binaların ve binalardaki asansör sistemlerinin önemi ve kullanımı her geçen gün artmaktadır. Ülkemizde kullanılmakta olan asansörlerin güvenli ve çalışır durumda olmaması konusunda yıllardır yaygın pikayet ve yakınma vardır. Gerektiği kullara ve güvenliğe sahip olamayan asansörlerden ölümcül yaralanma beklinde olan kazaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bu kazaların en başında asansörlerdeki yapı hataları ve kullanım sırasındaki hatalar neden olmaktadır. Asansörlerin periyodik kontrolü, asansörlerde bulunan eksik ve hataların giderilmesi, öncelikle can güvenliğini açısından önemli olduğu gibi, 20 Şubat 2003 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe giren A Yönetmeliğinin Belediyelere ve Belediye sınırları dıöündeki yapılar için valiliklere verdiği yükümlülüğten dolayı da yasal bir zorunluluktur. Her gün evde, çalışmada ve iş yerlerinde binilen asansörler ne derece güvenli? Asansörün kapısı açılır, çalışmada ayna görülür ve binilir. Yinece çıkılacak katın döşmesine basılır ve asansör hareket eder. Bu esnada kabinin güzelliği ve konforu dikkat çeker, insanlar rahatlar. içlerini güven duygusu kaplar.

Acaba gerçekten öyle mi?

- Güvenli mi, binilen asansörlerin bakımları tam zamanında yapılmıöı mı?
- Yılda bir kez, periyodik kontrolleri uzman bir mühendise yaptırılmıöı mı?
- Apartman yöneticileri, bu iplerden sorumlu olduklarını biliyorlar mı?

Tasarımdan üretimine ve işletilmesine kadar her aşamasında yasa, yönetmelik ve teknik standartlara uyulması, her aşamada denetimlerin çok sıkı yapılması gerekmektedir. Çünkü insan hayatı söz konusudur. Bina tesislerinin içersine en önemli kısımlardan biri olması gereken asansörler, maalesef gerektiği kadar önem verilmemekte, binaların yapımı esnasında gerekli asansör bölüklerinin standartlardan uzak gerekli trafik hesabı yapılmadan seçilen asansörler ya da binaların amaç dıöı kullanılması bu kazalarda önemli rol oynamaktadır. Binada yaptırılan asansör takılan parçaların TSE normlarına uygunluk belgesi olmalıdır. Asansör montörleri mutlaka eğitim ve ustalık belgeli olmalıdır.

ASANSÖRLERDE KARŞILAŞILAN KAZA TİPLERİ

- Asansörün frenlerinin devre dıöı kalması, fren balatalarının aşınması, fren tahrik kası irtibatının kesilmiş olması, tahrik gücünün yetersizliği, kumanda sistemi arızalarından kaynaklanan nedenlerle kontrolsüz aşağı ya da yukarı yönde hareket ile kazalara neden olması.
- Kabin katta yokken kat kapısının açılması sonucu oluşan kazalar
- Kapısız kabinlerde, kabin hareket halinde iken kabin ve kuyu duvarı arasına sıkışmalar oluşan kazalar
- Ara katlarda kabin içindeki mahsur kalan kişilerin kurtarma yönergelerine uyulmadan bilinçsiz bir şekilde kabinde çıkmaya-çıkarmaya çalışmaları sonucu oluşan kazalar
- Bir yangın ve deprem anında asansörde mahsur kalınması sonucu oluşan kazalar
- Kabinin kat seviyesinde bulunmaması nedeniyle asansöre girip-çıkışta oluşan kazalar
- Otomatik kapılı asansörlerde kapının girip-çıkış sırasında kullanıcıları sıkıştırmaları
- Kabin içine konan yüklerin dengeli konumlandırılmıöı olması ve seyir halinde bu yüklerin kayması sonucu oluşabilecek kazalar
- Kazaların hangi düzeyde olursa olsun (ev asansörü, iş yeri asansörü, hafif yaralı kazalar yaralı kazalar) mutlaka bildirim zorunluluğu sağlanmalıdır. Zaman zaman asansörlerin çocuklar tarafından oyun amaçlı kullanılması engellenmelidir.

Asansör kazalarının yarısına yakınınsından kaynaklanır. Türk insanı biraz kurallara uymada dikkatsizdir. İnsandan kaynaklanan hata oranını teknik önlemlerle azaltmak mümkün değildir. Umumi asansörlerde kasten zarar verme olaylarına sık rastlanmakta, kasti zarar ve hasar önlemek ise çok pahalı önlemler gerektirmektedir. Kullanım kolaylığı sağlamak, kazadan korunmak amacıyla fazla sayıda uyarı levhası koymak da kullanıcıya farkındalık yaratır. Ayrıca bakım ve montaj esnasında oluşmasında insanca hataları önlemek zordur.

KABİNSİZ KAPI AÇILMASI En sık rastlanan kaza tiplerinden biri olan kabin yokken kapı açılması durumu 2 şekilde gerçekleşmektedir :

Fib-kontaklar Kat kapısının tam olarak kapanıp kapanmadığını anlaşılan saclar. Kilit üzerindeki kilitten ayrı bir şekilde kapı üzerinde bulunabilir. Çalışma prensibi şudur: Kapının hareketsiz olduğu olan kısmında yani kasa adı verilen kısmında iki adet kontak bulunur. Kanatta ise kapı tam olarak kapandıysa bu kontaklar denk gelecek şekilde 2 adet fib bulunmaktadırlar. Bu fib ve kanatların ucunda bağlı oldukları bir elektrik devresi vardır. Kapı açık olduğunda fib ve kontak birbirinden ayrı olduğu için elektrik devresi kendini tamamlamayıp asansör çalışmamaktadır. Kapı kapandıysa, yani fib ve kontaklar birbirine değdiğinde elektrik devresi tamamlanır ve asansör çalışır. Pöntleme denilen olay da şudur : Kapı kasesinde bulunan kontaklar arasında iletken bir kabloyla bir bağlantı yapılır. Bu durumda elektrik devresi tamamlanmış olur ve kapının sinyal alan kumanda panosu kapı kapanmadığı halde yön verir ve kazalara sebebiyet verir.

Kapı kilidi yine aynı şekilde kapı üzerinde bulunan emniyet tedbirlerinden biridir. Fib-kontaktan farklı kilitleme özelliği vardır, oysa fib-kontaktan sadece kapının kapandığını haber vermez özelliği vardır, kilitleme özelliği yoktur. Kilit bu şekilde çalışır: Asıl kilit mekanizması kasesinde bulunur, kapı kanatında ise sadece kilit dilinin gireceği bir delik ve kilidin ikinci emniyetini devreye sokacak bir pim bulunur. Kilit bu şekilde çalışır. Prensip yine aynı fib-kontaktaki gibi fakat kilidin elektrikli devreyi tamamlaması kapının kilitlenmesiyle oluşur. Kanat kapandı ve fib-kontak devresi tamamlandı. Ardından kilit devreye giriyor ve pim çarpıyor, pim kilit dilinin ortasında bulunan pimi ileri iterek kilit dilinin bir kademe daha kanatta bulunan deliğe girmesi sağlanıyor. Kilidin iki kademe kanat girmesi kapının tam olarak kilitlendiğini gösterir ve bu yine kilitte bulunan ve kilidin kapanmasıyla devresini tamamlayan elektrikli devre ile kumanda panosuna iletir ve asansör hareket alır. Pöntleme olayı da yine aynı şekilde kilitlerin ucunda bulunan kontaklar arasında iletken bir kabloyla köprü atılarak yapılır. Kapı kapalı, kilitli olmasa bile bu şekilde bir pöntleme yapılmışsa kumanda panosuna kapıların kapalı ve kilitli olduğu sinyali verilir. Böyle bir durumda da kapılar açık olsa da asansör çalışır. Asansör hareket ederken kapılar açılabilir. Asansör çalışabilmesi için hem fib-kontak hem de kilit devresinin tamamlanması gerekmektedir.

YILLIK KONTROL

Yapının bağlı olduğu belediyelerce veya belediye hudutları dâhilindeki yapılar için valiliklerce en az bir defa her asansörün kontrolü yapılmalıdır. Ancak kadro konusunda yeterli teknik eleman bulunmayan belediyeler veya valilikler yıllık kontrol işini, dışarıdan elektrik veya makine mühendislerine yaptırmalıdır.

KULLANANLARIN UYMASI GEREKENLER

Asansör kullanan kişilerin aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri gerekmektedir. Asansörün özelliğine göre farklılık arz edecek hususları asansör firması veya bakımçı firma yazılı olarak ilgilere verecek, ilgililer bu bilgileri kullanıcılara aktaracak ve görebilecekleri yerlere asacaklardır.

- Asansör içinde kat arasında kalan kişilerin kurtarılmasında asansör firması veya bakımçı yazılı talimatına aynen uyulması,
- Asansöre 12 yıldan küçüklerin yalnız binmelerinin önlenmesi. Asansöre girerken katta olup olmadığına dikkat edilmesi
- Asansöre girip çıkarken oyalayıcı hareketlerde bulunmayıp bu işin süratle yapılması,
- Asansör kullanıcısının kat arasında kaldığında kapı camını kırarak çıkmaya çalışmaması
- Kapısız kabinlerde asansör kullanıcısının kabin içinde seyir halinde hareketli olan kapı tarafındaki duvara kendisinin veya beraberindekilerin veya eşyalarının temasına meydan verilmemesi

- Asansör kullanýcýsýnýn kabin üstündeki çýkýp kapađýndan kendi bađýna çýkmaya çalybmamasý dýbardan kurtarmak isteyenler için kullanýlýr)
- Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmesi, kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymamasý için tedbir alýnmasý
- Kapýsýz kabinlerde kabinde yük varken yük ile kat kapýsý arasýnda insan bulunmamasý

GENEL KULLANIMDA DÝKKAT EDÝLECEK HUSUSLAR

Asansörün çadırlmasý :

- Hangi kat ve dođrultuya gitmek istediđinizden emin olunuz, varsa yalnızca gidilecek yön (ađađý/yukarý) ait çadıрма butonuna basýnýz.
- Kabinden çýkmak isteyenlerin geçip yolu üzerinde durmaynýz, geçiđe engel olmayacak bir süre bekleyiniz
- Asansör beklediđiniz kata geldiđinde, asansörün dolu olmasý halinde mutlaka kabine girmeyi çalybmaynýz, asansörün tekrar bulunduđunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diđer asansörü kullanýnýz.
- Otomatik kapýlý asansörlerde, kapýsý kapanmakta olan asansörün kapýsýný açmaya çalybmaya tekrar bulunduđunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diđer asansörü kullanýnýz.

Asansöre girip/çýkýp :

- Asansöre binip, inerken dikkatli olunuz. Asansör ve kat seviyesi farklılýkları olabilir dikkatli takýlýp düđebilirsiniz.
- Çocukları, evcil hayvanları (kedi, köpek vs.) kontrol altında tutunuz.
- Otomatik kapýlý asansörlerde, kapýnýn açýlmasý bir açma butonu aracýlýđýyla oluyorsa, kabin butona basarak açýnýz. Kabin katta durmadan kapýyı açmaya çalybmaynýz.
- Kabine girerken ve kabinden çýkarken oyalayýcý hareketlerden kaçýnýnýz.

Seyir halinde :

- Kapýdan uzak durunuz ve kapýda sýkýpma olasýlýđý bulunan giysi ve eđyalara dikkat ediniz
- Kabinde tutamak varsa tutunuz.
- Kat göstergelerine (kat kapý numaralarına) dikkat ediniz ve izleyiniz
- Asansörün durmasýna karđýn, otomatik kabin kapýlý asansörlerde kapý açma butonu ile de açýlamýyorsa imdat butonu ile dýbardaki kípillerle irtibata geçiniz
- Hiçbir şekilde kípisel çabalarla kabinden çýkmaya çalybmaynýz.

ASANSÖRLERDE GÜVENLÝK KURALLARI

- Asansör içinde iki kat arasýnda kalan kípillerin kurtarýlmasýnda kapý kilit anahtarýnýn kullanýlmasý tehlikeli olduđundan, kurtarma iþlemi makine-motor gurubu üzerindeki el freni yardýmýyla yapýlmadıdır.
- Makine dairesi kapýsý veya girip kapađý güvenlik nedeniyle sürekli kilitli tutulmalı, herhangi bir nedenle içeri girilmesi gerektiđinde anahtar bina yöneticisi ve görevlisi ile belirlenecek kípillerde bulunmalıdıdır.
- Kuyu bođluđuna kađýt ve benzeri yanýcý maddelerin atýlmasý önlenmeli, buradan bađlayacak

yangýn kýsa sürede kabini etkileyeceđi göz önünde bulundurulmalýdır.

• Kabin giriþine konulan fotosel ya da epik kontađý gibi güvenlik tertibatlarý (kabin ile duvar arasýnda sýkýlmaya önlemek için) mutlaka çalýþýr durumda tutulmalý, özellikle çocuklarýn bunlarla oynamamalarý, bozmalarý önlenmeli ve uyarýlmalýdır.

• Makine dairesi depo olarak kullanýlmamalýdır

• Makine dairesinde kolayca görülebilecek yere kurtarma talimatý asýlmalýdır.

• Makine dairesinde aydýnlatma tesisatý çalýþýr durumda olmalýdır.

• Kabin içinde bulunan imdat butonu özellikle elektrik kesilmeleri ve arýza durumunda kullanýlmasý gerektiđinden acil aydýnlatma kaynađýndan beslenmesi sađlanmalýdır.

• Merdiven temizliđi yapýlýrken kuyu dibine su girmesi önlenmelidir.

• Tehlike anýnda önce DUR sonra ÝMDAT butonlarýna basýlmalý, her iki butonun gereksiz kullanýlmalarý önlenmelidir.

• Bir yangýn anýnda kaçýþ için asansör yerine merdivenler kullanýlmalýdır.

• Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmeli, kabin hareket halindeyken bu yüklerin kaymamasý için önlem alýnmalýdır.